

Dalsze spostrzeżenia nad żbikiem w Belnej koło Biecza

Od dwóch lat w lasach położonych w sąsiedztwie wioski Belnej koło Biecza przebywa żbik *Felis silvestris*¹. Jego siedlisko obfituje w głębokie jary i urwiska porośnięte lasem mieszanym z przewagą jodły i graba oraz z dość gęstym podszytem. Nie brak tam różnego rodzaju nor wśród korzeni starych drzew, w których zapewne żbik ma swe kryjówki.

W 1962 r. okoliczni mieszkańcy widywali tylko jeden okaz żbika przesiadującego na drzewach lub polującego na myszy w pobliżu lasu. Wiosną 1963 r. zauważono dwa żbiki, a w lecie znów tylko jednego. W początku października 1963 r. jeden z miejscowych chłopców (Lucjan Data, uczeń liceum) zauważył trzy młode żbiki, już dość duże, na stromym zboczu doliny porośniętej lasem. Późną jesienią i zimą tegoż roku stwierdzono znów dwa dorosłe żbiki.

Jak z tych danych wynika, obszary leśne w Belnej koło Biecza mają odpowiednie warunki dla życia żbika, któremu nie przeszkadzają pobliskie osiedla ludzkie.

Marian Chrostowski

OCHRONA PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

„Diabelski Kamień” w Beskidzie Małym

W pasmie Beskidu Małego wznoszącego się na zachód od rzeki Soly po Białą, z większych form skalnych znana jest dotychczas tylko jedna. Jest to tzw. „Diabelski Kamień” znajdujący się w pobliżu polanki „Koliba” przy szlaku turystycznym (znaki czerwone) wiodącym z osiedla Łodygowic, starego ośrodka przemysłu meblarskiego, na szczyt Czupła (933 m n.p.m.). O istnieniu tej skałki wspomniał K. Sosnowski w swoim przewodniku po Beskidach Zachodnich, podając również związaną z nim legendę ludową mówiącą o tym, że kamień ten „diabeł niósł na małym palcu. Gdy kogut zapiał, upuścił go. Miał to być spód młyńca, a na Skrzyżnym znajduje się koło od niego”. Należy podnieść, że w kilku innych publikacjach położenie tej skałki jest podane mylnie lub niejasno określone, z czego można by wnosić, że znajduje się on na Magurce. W rzeczywistości w szczytowej partii Magurki spotyka się jedynie wychodnie piaskowców warstw godulskich w postaci niskich progów, na zboczach zaś tego wzgórza, jak również Czupła i Hrobaczej Łąki, dość pospolite są blokowiska piaskowcowe.

Skałka zwana „Diabelskim Kamieniem” ma kształt odmienny od wszystkich innych form skalnych w Beskidzie Małym. Sprawa ona wrażenie wielkiej powalanej bryły wśród ciemnego, wysoko-

¹ Por. notatkę: M. Chrostowski, Żbik w okolicach Biecza. Chrońmy Przyr. ojcz. Z. 5/1962 s. 45.

Ryc. 1. Osunięty fragment skałki zwanej „Diabelskim Kamieniem”

Fot. Z. Alexandrowiczowa

piennego lasu świerkowego. Budujące ją ławice są stromo pochylone (około 60°) w kierunku również bardzo stromego stoku. Wysokość odsłoniętej, wschodniej ściany skałki, szerokości około 4 m, jest dość znaczna, bo wynosi 8 m. Utworami skalotwórczymi są tutaj piaskowce i zlepieńce warstw istebniańskich dolnych, które tworzą cztery grube ławice o niejednorodnej strukturze. Każda z nich odznacza się frakcjonalnym warstwowaniem i rozpoczyna się zlepieńcami egzotykowymi lub piaskowcami zlepieńcowatymi, przechodzącymi ku stropowi ławicy w piaskowiec średnioziarnisty. Wyraźnie widoczna jest dwudzielność skałki, bowiem dolna jej część w stosunku do górnej jest osunięta (ryc. 1). Płaszczyzna rozpadu przebiega prostopadle do uławicenia warstw. Taki lub zbliżony kierunek mają również pozostałe liczne płaszczyzny ciosowe zaznaczające się na ścianach skałki w postaci poszerzonych szczelin.

Skałki fliszowe opisane w kolejnych zeszytach „Chrońmy przyrodę ojczystą”¹ wyczerpują listę znalezionych dotychczas większych form skalnych w Beskidzie Małym występujących pojedynczo lub

¹ Chrońmy przyrodę ojczystą Z. 2/1963, 3/1963, 6/1963, 2/1964, 3/1964.

grupowo. Małe formy skalne w postaci niskich progów oraz nagromadzenia bloków piaskowcowych są dość pospolitym zjawiskiem w grzbietowych partiach szczytów Beskidu Małego. Spotyka się je zwłaszcza w tych miejscach, gdzie ponad warstwami godulskimi pojawiają się pierwsze ławice piaskowców i zlepieńców istebniańskich. Kilka takich małych skałek obserwować można idąc ścieżką turystyczną znakowaną na zielono z Przełęczy Kocierskiej przez Ściszków Groń, Gibasów Groń na Madohorę (ryc. 2), a także w pasmie Leskowca przy szlaku prowadzącym z Madohory (znaki czerwone). Bardzo rzadkim zjawiskiem są wychodnie warstw godulskich znane z pasma Magurki i Hrobaczej Łąki, a także ze szczytowej partii Potrójnej.

Wspólną cechą prawie wszystkich skałek obszaru Beskidu Małego jest materiał, który je buduje. Są to zlepienie i piaskowce górnokredowych warstw istebniańskich, serii śląskiej, będące spagowym ogniwem tego kompleksu osadów fliszowych, występujących bezpośrednio ponad starszymi od nich warstwami godulskimi. Drugim utworem skałotwórczym są piaskowce i zlepienie ciężkowickie zarówno serii śląskiej (Harańczykowa), jak i serii magurskiej (Żurawnica). Warstwy ciężkowickie osiągając swój pełniejszy rozwój dalej na wschód tworzą dość liczne skałki, zwłaszcza na Pogórzu Karpackim bardziej różnorodne pod względem kształtu.

Występowanie skałek w Beskidzie Małym jest analogiczne niemal we wszystkich przypadkach. Są to przeważnie czoła wychodnich ławic w postaci progów wymodelowanych w różny sposób przez współczesne działanie czynników wietrzenia, erozji i ruchów masowych. Ukryte w lasach skałki, z dala od osad ludzkich, niszczone są

Ryc. 2. Typowe wychodnie piaskowców i zlepieńców istebniańskich występujące przy szlaku turystycznym z Przełęczy Kocierskiej na Madohorę

Fot. Z. Alexandrowiczowa

niekiedy przez niekulturalnych turystów, a w jednym przypadku (Zurawnica) przez okoliczną ludność. Dotychczas jedynie skałki w pasmie Potrójna-Madohora są objęte ochroną rezerwatową (rezerwat Madohora) lub indywidualną (skałka na Przykrej). Dla ochrony innych czynione są dopiero starania.

Zofia Alexandrowiczowa

Z MIĘDZYNARODOWEJ OCHRONY PRZYRODY

Międzynarodowy Kongres Ochrony Przyrody w Nairobi 16—24 września 1963 r.

Liczne okoliczności złożyły się na to, że na pierwszy plan pracy Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i jej Zasobów (IUCN) wysunęło się w ostatnich latach zagadnienie ochrony wielkich zwierząt afrykańskich. Łączy się ono tak ściśle z działalnością człowieka w środowisku przyrodniczym, że równoległe z ochroną zwierząt musiano jak najżywiej zająć się rolą człowieka w przemianach zachodzących w Afryce tropikalnej. Problemem tym poświęcone były specjalne konferencje, zorganizowane przez rząd belgijski w Bukavu (Kongo 1953) oraz przez IUCN w Arusha (Tanganika 1961), a także w głównej mierze ostatnie (ósme) Zgromadzenie Ogólne i Dziewiąta Konferencja Techniczna Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody, które odbyły się w Nairobi, stolicy Kenii, w dniach od 16 do 24 września 1963 roku.

Organizacja i przebieg Kongresu

Prace Kongresu odbywały się na posiedzeniach plenarnych, na zebraniach Rady Wykonawczej IUCN oraz na posiedzeniach komisji: Ekologicznej, Edukacji, Parków Narodowych i Ochrony Gatunków Wymierających, a także innych jednostek organizacyjnych tej instytucji. Ważnym uzupełnieniem prac Kongresu były wycieczki organizowane częściowo przez Kongres, a częściowo urządzone na własną rękę przez uczestników Kongresu. Wszystkie obrady odbywały się w obszernym gmachu zarządu miejskiego w Nairobi, miasta nowoczesnego, liczącego około 300 000 mieszkańców. Na obradach wywarł piętno fakt, że Kenia znajdowała się w przededniu uzyskania niepodległości, co nastąpiło — jak wiadomo — w grudniu 1963 roku. W związku z tym oraz trwającymi już od dłuższego czasu przygotowaniami do objęcia władzy przez czynniki afrykańskie, w obradach kongresowych brali udział przedstawiciele miejscowi, piastujący wybitne stanowiska w rządzie i w społeczeństwie co przyczyniło się do powodzenia prac Kongresu. Ważne znaczenie miały także konferencje, na których delegaci różnych krajów afrykańskich i azjatyckich przedstawiali osiągnięcia ochrony przyrody, ilustrując swe wywody pięknymi fotografiami. Powszechne zainteresowanie budziły też wyświetlane filmy o tematyce ochrony przyrody, dotyczące zwłaszcza krajów tropikalnych.

Jakkolwiek Kongres zajmował się całokształtem spraw ochrony przyrody w szczególności afrykańskiej, to jednak większość zaintere-